

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI

2/2016

• ANIQ VA TABIIY FANLAR

Тўлаганов А.А. Илм-фан ва техника ривожини интеллектуал миллий бойлигимиз юксалишининг гарови.....	2
Жураев И.М. Аддитивные ливые дифференцирования на алгебрах локально измеримых операторов.....	4
Расулов Т.Х. О кратности собственных значений двухканальной молекулярно-резонансной модели.....	11
Назаров М.Р., Назарова Н.М. Қўёш мева қуритгичларида ҳарорат-намлик режимларини автоматик бошқаришни моделлаштириш.....	19
Кулиев Н.Ш., Курбанов М.Т. Экспертиза качества и хлебопекарных свойств пшеничной муки.....	23
Джахангилова Г.З. Обоснование целесообразности применения плодовых и овощных полуфабрикатов для нутрификации мучных изделий.....	29
Zaripov N.N., Shadmanov I.U., Shadmanova K.U. Avtomatlashtirigan tizimlarda foydalanuvchi parolini himoya qilish va uni tanlash strategiyasi.....	34
Doniyorov B.N. Ko'k kaplar (Columba livia gmelin) biologiyasiga doir ma'lumotlar (Buxoro viloyati misolida).....	38

• TILSHUNOSLIK

Бушуй А.М. О паремийном сближении разных языков.....	43
Asadov T.N., Sobirova D.R. Nutqqa xos ayrim aloqaviy sifatlar xususida.....	48
Касимова Р.Р. Ўзбек маросим кийим-кечакларини ифодаловчи этнографизмларнинг инглизча таржимада акс эттирилиши.....	53
Xolmuradova M.Ф. "Qutadg'u bilig" matnida lug'aviy omonimlarning badiiy qiymati.....	59
Бабаева В.Т. Немис тилидан ўзлашган сўзларнинг маъно гуруҳлари хусусида.....	63
Усмонова М.К. Ўзбек тилшунослигида соддалашиш ҳодисасининг ўрганилиши.....	69
Жалилова Л.Ж. Особенности сатирического образа в американской литературе начала XX века.....	72

• ADABIYOTSHUNOSLIK

Қувватова Д.Х., Қодирова Р.С. Нозим Ҳикмат ва ўзбек позмачилиги.....	78
Бекова Н.Ж. Навоийнинг икки тилдаги ғазалиётида фақрлик талқини.....	81
Воитаяева Г.Ш. Ulug' shoirning forsiy durdonasi.....	84
Нусратова Ҳ.Ч. Ўзбек болалар қиссачилиги тадрижи (С.Барноев ижоди мисолида).....	87
Жумаева Д.Т. Тема двойничества в литературе XIX века.....	92
Темирова Дж.Х. Методы генерирования идей в преподавании литературы.....	98
Ҳажиева Ф.М. Биографик роман жанри намуналарида муаллиф маҳорати ва услубий муштараклик.....	103
Шералиева М.И. Эркин Ўзям асарларида идеал ва воқелик масаласи.....	112

• NAVOIY GULSHANI

Эшонкулов Ҳ.П. Хотирини жамъ истар эрсанг, аввал хавтир дафъин эт.....	117
--	-----

• FALSAFA VA HUQUQ

Намозов Б.Б. Хожа Муҳаммад Порсо таълимотида зикр асослари талқини.....	120
Музаффаров Ф.Д. Муҳаммад Ғаззолийнинг ахлоқ фалсафаси.....	124

Қодиров Д.Х., Мавлонова Ў.Ҳ. Фатализм госяи тараққиёти ёхуд тақдир ва ирода эркинлиги фалсафаси.....	131
--	-----

• TARIXSHUNOSLIK

Ҳайитов Ж.Ш. Ғулжа (ХХР)даги ўзбек "намуна" мактаби - олимпикка замин бўлган зиё маскани.....	135
Қличев О.А., Сайфуллаев Б.Д. Бухоро давлат университети тарихидан лавҳалар.....	140
Айматова З.Ғ. Туркистон минтақасидаги мусулмонларнинг ҳаж зиёрати тарихидан (1867-1917).....	144
Зарипов Ж.Ғ. Франция-Ўзбекистон ижтимоий-иқтисодий муносабатлари.....	149

• IQTISODIYOT

Наврўз-Зода Б.Н., Тойирова С.А. Кўп тармоқли фермер хўжалиқларининг рақобатбардошлигини баҳолаш усули.....	153
Абдуллоев А.Ж., Давлатов С.С. Кооперация жараёнининг давлат томонидан қўллаб-қувватлаш йўналишлари асослари.....	162
Boitayeva Sh.B., Hamidov M.E. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy samaradorligi.....	168

• PEDAGOGIKA

Yo'ldosheva D.N., Rajabova R.Z. Ona tili ta'limi va uning maqsadini belgilash tarixidan.....	171
Boymurodova G.T., Tosheva N.T. Boshlang'ich ta'limda bilish faoliyatini rivojlantiruvchi o'quv vaziyatlarini tashkillashtirishda hamkorlikda o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari.....	176
Лирманова Г.Н. Психолого-педагогические основы изучения студентами художественного наследия Англии как средство активизации интереса к английскому языку.....	180
Zaripova G.K., Qodirova U.M. Oliy ta'lim tizimida zamonaviy kompyuter texnologiyalarini talabalarga o'rgatish jarayonida interaktiv usullardan foydalanish.....	184
Муродова Г.Б. Особенности преподавания информатики в начальной школе.....	189
Қодиров Р.Х., Файзиёв Я.З. Методические преимущества использования прибора Garmin forerunner 301 на занятиях физической культуры.....	192
Тажибаев С.С. Ёш таэквондочиларнинг (ВТФ) умумий ва махсус жисмоний тайёргарлиги динамикаси.....	195
Файзиёва У.А., Файзиёва Х.А. Педагогик техника ва педагогик такт бўлажак ўқитувчи касбий шаклланишининг омили сифатида.....	200

• SAN'ATSHUNOSLIK

Badiyev M.M., Mamurova D.I. Fayzobod xonaqosi va Muhammad shoh axsi jome masjidi.....	204
Авлиякулов М.М. Гипсли намунадан қолип орқали нусха олиш технологияси.....	208

• MONOGRAFIYA

Qahhorov S.Q., Murodov N.M. Texnik ijodkorlik va dizayn» fanidan muhim o'quv qo'llanma.....	213
---	-----

• XOTIRA

Неъматов Ҳамид Ғулломович (1941–2016).....	215
--	-----

• E'OLON

"Бухоро давлат университети илмий ахбороти" журналида мақола эълон қилиш талаб ва шартлари.....	218-219
---	---------

тўғрисида" 2015 йил 15 декабрдаги 362-сонли Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2015 й., 50-сон, 627-модда.

2. Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан от 15 декабря 2015 года № 362 "О мерах по оптимизации размеров земельных участков, предоставленных для ведения фермерских хозяйств" // Собрание законодательства Республики Узбекистан. - 2015. - № 50. - С. 627.

3. Борель А.Н. Сущность конкурентоспособности сельского хозяйства и формирующие ее факторы// Журнал международного права и международных отношений. - 2014. - №4. [Электронный ресурс]. <http://www.evolutio.info/content/view/2317/235/> [12.01.2016].)

4. Диагностика конкурентоспособности производства продукции плодородия и пути её повышения в сельскохозяйственных предприятиях АР Крым. – Симферополь, 2010. [Электронный ресурс]. <http://www.albest.ru> [18.09.2015].

5. Кашиная Е.Н. Конкурентоспособность аграрного производства и стратегия формирования ее роста: Автореф... дисс. канд. эк. наук. – Волгоград, 1998. [Электронный ресурс]. <http://www.disscat.com/content/konkurentosposobnost-agrarnogo-proizvodstva-i-strategiya-formirovaniya-ee-rosta> [19.01.2016].

6. Karimova V.A. va b.q. Tizimli tahlil asoslari. Darslik. – T.: O`zFMJN, 2014. – 192 b.

7. Конкурентоспособность организации (предприятия). [Электронный ресурс]. <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/konkurentosposobnost-organizacii.html> [18.09.2015].

8. Оценка конкурентоспособности организации. [Электронный ресурс]. <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/ocenka-konkurentosposobnosti-predpriyatiya.html> [12.01.2016].

9. Равшанов А.Д. Фермер хўжаликлари рақобатбардошлигини оширишнинг асосий йўналишлари. – Т.: Фан ва технология, 2014. – 140 б.

10. Porter M. Competitive Advantages. – New York: The free Press, 1985. – P. 37.

11. Хаммадеева Л.К. Оценка конкурентоспособности субъектов предпринимательской деятельности казанской пригородной зоны на региональных рынках// Вестник Казанского государственного аграрного университета. - 2014. - № 2 (32) – С. 50-52.

КООПЕРАЦИЯ ЖАРАЁНИНИНГ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ Йўналишлари асослари

Абдуллоев Аслиддин Жунайдуллоевич

БухДУ Иқтисодиёт кафедраси катта ўқитувчиси

Давлатов Сухроб Саиджонович

БухДУ Иқтисодиёт кафедраси катта ўқитувчиси

Таянч сўзлар: конституция, кооперация, тадбиркорлик, рағбатлантириш, жамият, қонун, тадбиркорлик, бозор иқтисодиёти.

Ключевые слова: конституция, кооперация, предпринимательство, стимулирование, общество, предпринимательство, рыночная экономика.

Key words: constitution, cooperation, entrepreneurship, encouragement, society, regulation, market economy.

Мақолада қишлоқ хўжалигида кооперация жараёнининг давлат томонидан қўллаб-қувватлаш йўналишлари таҳлил этилган.

В статье дан анализ развития сельскохозяйственного кооператива при поддержке государства.

The article analyzes the directions of state support of the process of cooperation in agriculture.

Инсониятнинг тарихий меросида ижтимоий ривожланиш назарияси ва амалиётига улкан таъсир кўрсатган ҳужжатлар унча кўп эмас. Инсоният тарихининг муҳим ҳужжат-

лари орасида жаҳон таърибаси, демократия ютуқлари ва жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари қонунчилигидаги ҳамма ижобий ва фойдали жиҳатларни ўзида мужассам этган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси муносиб ўрин эгаллади.

Шу муносабат билан академик Ш.З. Уразаев таъкидлайдики, Конституция асосий қонун ҳамда маълум маънода жамият ҳаёти ойнасини акс эттиради. У қонунчилик руҳи, унинг интилишлари, ушбу жамиятда ҳукмрон манфаатлар йўналиши, қарашлар ва ҳокимият йўналиши, унинг табиати ва мақсадлари ҳақидаги тасаввурларни ифодалайди [7].

Булар ҳаммаси мамлакатимиз Конституциясига тўлиқ тааллуқли. У инсон ҳуқуқлари ва давлат мустақиллигига содиқликни мустаҳкамлайди, инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат яратиш вазифасини қўяди. Бу ҳужжат қабул қилинган кун – 1992 йил 8 декабрдан эътиборан ҳуқуқий давлатимизнинг асосий белгиси фуқароларнинг қонун олдидаги тенглиги, Конституция ва қонунларнинг устуворлигини таъминлаш саналади [1].

Конституцияда бозор муносабатларини шакллантириш ва ривожлантириш, республика иқтисодиётида турли мулк шакллари тенглигини таъминлаш, хусусий мулкни ҳимоя қилишга қаратилган чоралар белгиланган. У ҳуқуқий усул ва воситалар ёрдамида Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримов томонидан ишлаб чиқилган ҳамда қуйидагиларни назарда тутди: биринчидан, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти-ни босқичма-босқич шакллантириш, ташаббус ва ишбилармонлик фаоллигини ҳар томонлама ривожлантириш, тадбиркорлик эркинлигини тақдим этиш, таъриба ва иқтисодий омилларни рағбатлантириш; иккинчидан, мулкдорлик ҳуқуқининг давлат ҳимоясини таъминлаш ҳамда барча – жамоавий (ширкат), давлат, хусусий ва бошқа мулк ҳуқуқлари тенглигини тасдиқлаш; учинчидан, иқтисодиётни монополиядан чиқариш ва эркинлаштириш Ўзбекистонни стратегик ривожлантириш йўлини амалга оширишга жиддий ҳисса қўшади [3].

Конституциянинг 36-моддасида мустаҳкамланган: “Ҳар бир инсон мулкдорлик ҳуқуқига эга”, деган қоида XIX асрнинг 90-йиллари бошида қабул қилинган қатор ҳуқуқий ҳужжатларга асосланади [1].

Мамлакатимизда тадбиркорликни ташкил этиш ва ривожлантиришнинг ҳуқуқий асослари, тадбиркорларнинг иқтисодий ва юридик мустақиллиги ўзаро фойдали ҳамкорлик ва эркин рақобатни кафолатловчи ижтимоий қонунда белгилаб берилган [2].

Мамлакат аграр секторини ривожлантиришнинг конституцион-ҳуқуқий асослари жиддий силжишларга сабаб бўлади. 2015 йилда Ўзбекистонда асосий қишлоқ хўжалиги экинларидан юқори ҳосил олинди: 3 миллион 350 минг тоннадан зиёд пахта, 7 миллион 500 минг тонналик юксак ғалла хирмони бунёд этилди. Шу билан бирга, қишлоқ хўжалигининг мева-сабзавотчилик, боғдорчилик, узумчилик ва чорвачилик каби тармоқлари ҳам жадал суръатларда ривожланди. Ўтган йили 12 миллион 592 минг тонна сабзавот ва картошка, 1 миллион 850 минг тонна полиз маҳсулотлари, 1 миллион 556 минг тонна узум, 2 миллион 731 минг тонна мева етиштирилди. Ҳозирги кунда фермерлик ҳаракати 66 мингдан ортиқ фермер хўжалиklarини бирлаштиради, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг асосий қисми етиштирилувчи ҳайдаладиган ерларнинг 85%и уларнинг улушига тўғри келади [6].

Сўнгги йилларда қабул қилинган қонунчилик ва меъёрий ҳужжатлар фермер хўжалиқлари ваколатларини кенгайтиради. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримов таъкидлайдики: “Ҳозирги кунда фермер хўжалиқларини ташкил этиш ва қайта ташкил этиш, ер майдонларини уларга узоқ муддатли ижарага бериш, давлат ва хўжалик бошқаруви идоралари томонидан фермер хўжалиқлари фаолияти ва уларни ривожлантириш масалаларига оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қабул қилиниши билан боғлиқ ҳар қандай масалани фермерлар кенгашларининг бевосита иштирокисиз ҳал қилиб бўлмайди” [5].

Кенгашлар фаолияти давлат ва хўжалик органлари, жойлардаги давлат ҳокимиятлари ҳамда тайёрлов, таъминот ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари билан

муносабатларда, шунингдек, судларда ишларни кўриб чиқишда фермерларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган.

Хуллас, фермерлар кенгашлари фермерлик ҳаракатининг йўналтирувчи кучи, асосий бўлини бўлиши, уни қишлоқ аҳолисини ривожлантириш учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир кучли ижтимоий-сиёсий кучга айлантириши керак [4].

Ҳозирги кунда кўп укладли иқтисодиётда ҳўжалик юритиш жамоа шаклининг барпо этилиши ҳамда ривожланиши муҳим ўрин тутди. Қишлоқ ҳўжалигидаги кооперациянинг замонавий моҳияти меъёрий-ҳуқуқий асосини шакллантириш ва мамлакатни модернизациялаш шароитида уни такомиллаштириш хусусиятларини ҳолисона белгилаб беради. Бу асосни ривожлантириш икки қоидага асосланади. Биринчидан, жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларини демократлаштириш шароитидагина халқаро кооператив аънанаси принципларига асосланган кооперацияни ривожлантириш мумкин.

1-жадвал

Кооперацияни ривожлантириш меъёрий-ҳуқуқий асосини шакллантиришнинг асосий мақсад ва босқичлари [8]

№ п/п	Ислоҳотларни ўтказиш босқичлари	Меъёрий-ҳуқуқий асоснинг бош мақсадлари	Меъёрий-ҳуқуқий асосни ривожлантириш йўналишлари
1.	Ислоҳотларнинг дастлабки босқичи	Кооперацияни ривожлантириш учун ижтимоий-иқтисодий муҳитни шакллантириш	Хусусий ва кичик бизнес, деҳқон ва фермер ҳўжаликларини ривожлантириш тўғрисидаги қонунчилик
2.	Ислоҳотларни чуқурлаштириш	Кооператив ҳўжалик юритиш шакллари шакллантириш ва ривожлантириш	Кооперация, унинг турлари, фаолияти ва уни қўллаб-қувватлаш механизмлари бўйича қонунчиликни ривожлантириш
3.	Бозор иқтисодиётини ривожлантириш	Кооперация тизимининг кўп укладли иқтисодиёт сектори сифатида барпо этилиши	Кооперация ва уни давлат томонидан ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги қонунчиликнинг мустақил сегментини ривожлантириш

Ҳўжалик юритишнинг маъмурий буйруқбозлик тизими шароитида кооперацияни ривожлантиришнинг тарихий тажрибаси бундан далолат беради. Шунинг учун кооперацияни тиклаш ва ривожлантириш мамлакатда сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича умумий вазифаларни амалга ошириш билан узвий боғлиқ.

Иккинчидан, кооперацияни ҳўжалик юритиш шакли сифатида кооперация мулки асосида ривожлантириш мумкин, у бошқа мулк шакллари сингари тенг ҳуқуқли ва ҳуқуқий ҳимояга эга бўлиши керак. Шу билан бирга уни шакллантиришнинг ўзига хос масалалари қонунчилик орқали тартибга солиниши ҳамда заруратга кўра бошқа мулк шаклларига ўзгартирилиши керак.

Ривожланган бозор иқтисодиёти шароитида халқаро кооператив аънанаси принципларига жавоб берувчи кооператив ҳўжалик юритиш шакллари ҳар томонлама ривожлантириш учун зарур меъёрий-ҳуқуқий асосни дарҳол яратишнинг иложи йўқ. Бу боғлиқликда шаклланиши керак (1-жадвал).

Кооперациянинг умумқабул қилинган вужудга келиш, шаклланиш ва ривожланиш принципларига асосланган меъёрий-ҳуқуқий асосини босқичма-босқич ривожлантириш куйидаги зарурат билан ифодаланган:

- тегишли муҳитни яратиш (хусусий ва кичик бизнес, деҳқон ва фермер ҳўжаликларини ривожлантирмай, унга эришишнинг иложи йўқ);
- кичик товарли қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқарувчиларининг бирламчи кооператив ҳўжалик юритиш шакллариининг самарадорлиги ва мақсадга мувофиқлигини англашлари;
- бу тизимнинг давлат томонидан ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш тегишли механизмлари ва кооперация тизимини яратиш.

Қи
р
и
му

→

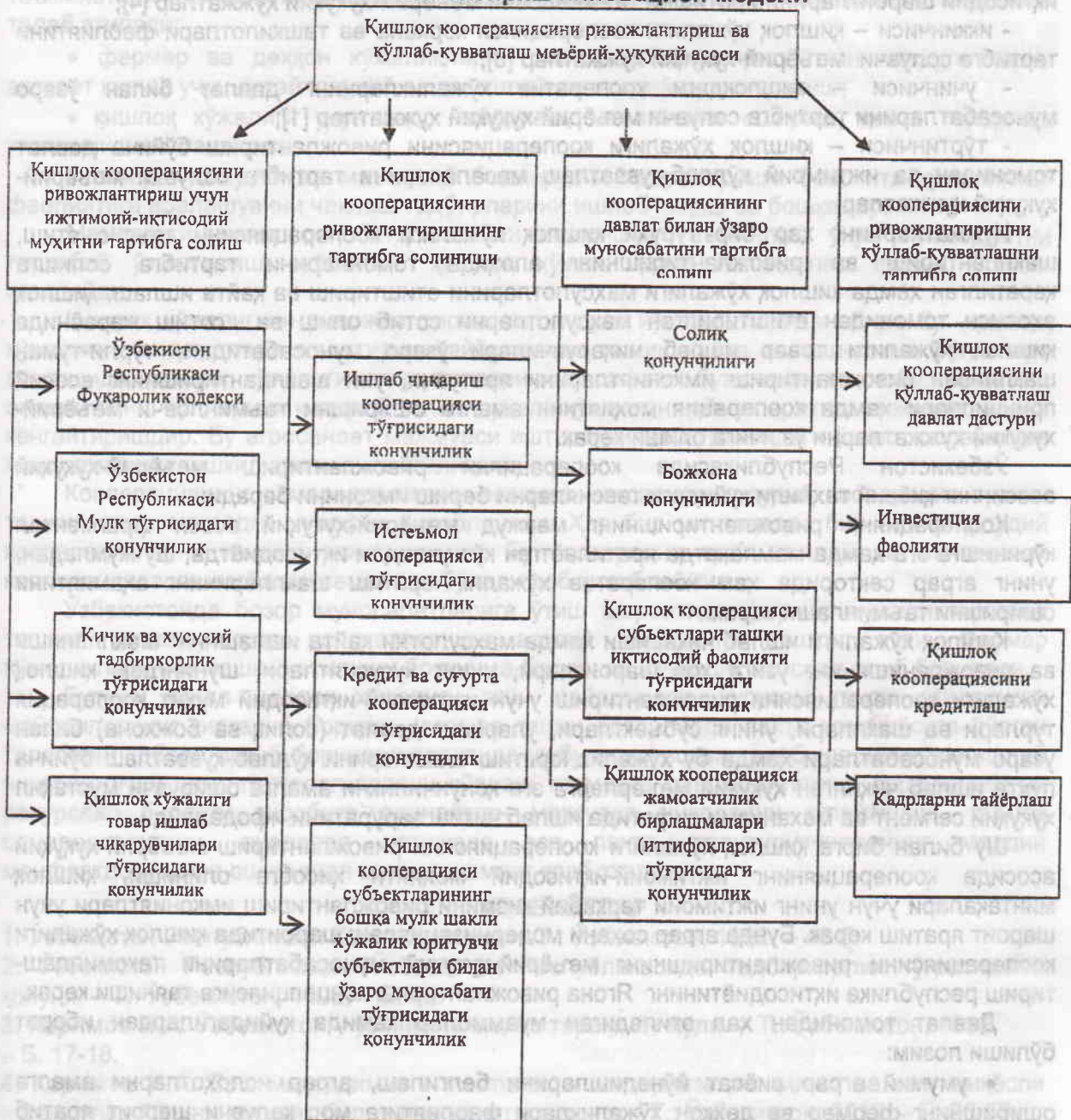
→

→

→

Кооп
принцип
қуйидаг
- т
ҳўжалик
- ки
ҳўжалик
- б
механиз
Ҳози
коопера
асосий гу

1-чизма. Қишлоқ кооперациясини ривожлантиришнинг меъёрий-ҳуқуқий асосини шакллантириш инновацион модели

Кооперациянинг умумқабул қилинган вужудга келиш, шаклланиш ва ривожланиш принципларига асосланган меъёрий-ҳуқуқий асосини босқичма-босқич ривожлантириш қуйидаги зарурат билан ифодаланган:

- тегишли муҳитни яратиш (хусусий ва кичик бизнес, деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантирмай, унга эришишнинг иложи йўқ);
- кичик товарли қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларининг бирламчи кооператив хўжалик юритиш шакллариининг самарадорлиги ва мақсадга мувофиқлигини англашлари;
- бу тизимнинг давлат томонидан ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш тегишли механизмлари ва кооперация тизимини яратиш.

Ҳозирги қишлоқ хўжалигини модернизациялаш шароитида қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантиришнинг меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлари комплексини қуйидаги асосий гуруҳларга ажратиш мумкин:

- биринчиси – қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантиришнинг ижтимоий-иқтисодий шароитларини яратишни таъминловчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар [4];
- иккинчиси – қишлоқ хўжалиги кооперацияси корхона ва ташкилотлари фаолиятини тартибга солувчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар [8];
- учинчиси – қишлоқдаги кооператив хўжаликларнинг давлат билан ўзаро муносабатларини тартибга солувчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар [1];
- тўртинчиси – қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантириш бўйича давлат томонидан ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш масалаларини тартибга солувчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар.

Ҳужжатларнинг ҳар бир гуруҳи қишлоқ хўжалиги кооперациясини таъсис этиш, шакллантириш ва ривожлантиришнинг алоҳида томонларини тартибга солишга қаратилган ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлаш, қишлоқ аҳолиси томонидан етиштирилган маҳсулотларни сотиб олиш ва сотиш жараёнида қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари ўзаро муносабатидаги турли-туман шаклларни ривожлантириш имкониятларини яратувчи, уни шакллантиришнинг асосий принциплари ҳамда кооперация моҳиятини амалга оширишни таъминловчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни ўз ичига олиши керак.

Ўзбекистон Республикасида кооперацияни ривожлантириш меъёрий-ҳуқуқий асосининг қиёсий таҳлили қуйидаги тавсияларни бериш имконини беради:

Кооперацияни ривожлантиришнинг мавжуд меъёрий-ҳуқуқий асоси фрагментал кўринишга эга ҳамда мамлакатда яратилаётган кўп укладли иқтисодиётда, шу жумладан, унинг аграр секторидан ҳам кооператив хўжалик юритиш шаклларининг аҳамиятини оширишни таъминлаши керак.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ҳамда маҳсулотни қайта ишлашнинг шаклланиши ва ривожланишининг ўзига хос шароитлари, унинг хусусиятлари, шунингдек, қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантириш учун ижтимоий-иқтисодий муҳит кооперация турлари ва шакллари, унинг субъектлари, уларнинг давлат (солиқ ва божхона) билан ўзаро муносабатлари ҳамда бу хўжалик юритиш шаклларини қўллаб-қувватлаш бўйича пухта ишлаб чиқилган ҳуқуқий меъёрларга эга қонунчиликни амалга оширувчи мустақил ҳуқуқий сегмент ва механизми сифатида ишлаб чиқиш заруратини ифодалайди.

Шу билан бирга қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантириш меъёрий-ҳуқуқий асосида кооперациянинг ижтимоий-иқтисодий моҳияти ҳисобга олиниши, қишлоқ минтақалари учун унинг ижтимоий таркибий қисмини ривожлантириш имкониятлари учун шароит яратиш керак. Бунда аграр соҳани модернизациялаш шароитида қишлоқ хўжалиги кооперациясини ривожлантиришнинг меъёрий-ҳуқуқий муносабатларини такомиллаштириш республика иқтисодиётининг Ягона ривожлантириш концепциясига таяниши керак.

Давлат томонидан ҳал этиладиган муаммолар камида қуйидагилардан иборат бўлиши лозим:

- умумий аграр сиёсат йўналишларини белгилаш, аграр ислохотларни амалга оширишнинг фермер ва деҳқон хўжаликлари фаолиятига мос келувчи шароит яратиб берувчи меъёрий-ҳуқуқий база яратиш;
- моддий-техник таъминот ва сервис хизматлари кўрсатиш соҳаларида монопол вазият шаклланиши олдини олиш тадбирларини жорий этиш;
- сув хўжалиги тизими иншоотларидан фойдаланишга ва ер ресурслари мелиоратив ҳолатини яхшилашга инвестициялар жалб этиш;
- чорва моллари ветеринария ҳолатини назорат қилиш ва ўсимликларни ҳимоя қилишнинг самарали тизимини яратиш;
- аграр тармоқни ривожлантиришга бевосита хорижий техникалар, технологиялар ва бошқа инвестициялар жалб этиш тадбирларини ташкил этиш;
- аграр тармоқ субъектларини бозорлар тўғрисидаги таҳлилий ахборотлар билан таъмин этиш, кўп йиллик ўртача кўрсаткичлар асосида маҳсулот турлари бўйича ишлаб чиқариш ҳажмлари прогнозлари бериб борилиши лозим;

- тармоқни аграр илм-фан ютуқлари билан таъмин этиш ва соҳанинг илмий таъминотини ташкил этишни бошқариш ва молиялаштириш механизмларини жорий этиш талаб этилади;

- фермер ва деҳқон хўжаликлари томонидан етиштирилаётган маҳсулотларни экспорт қилиш учун қулай ҳуқуқий ва ташкилий-иқтисодий муҳит яратиш;

- қишлоқ хўжалиги учун кадр тайёрлаш, малакасини ошириш, қайта тайёрлаш тизимини шакллантириш;

- назорат қилувчи ва маъмурий бошқарувчи идораларнинг бевосита хўжаликлар фаолиятига аралашувини чеклаш тадбирларини ишлаб чиқиш ва бошқалар.

Мамлакатимизнинг рақобатдошлигини оширишни таъминлаш учун иқтисодиётни таркибий ўзгартириш сиёсатида қишлоқ хўжалигидаги ислохотлар етакчи ўринни эгаллайди.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг муҳим йўналишларидан бири бу –қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш-тайёрлаш ва ташиш-қайта ишлаш-сотиш бўғинлари доирасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг сифати бузилиши ва нобудгарчилиги олдини олиш йўллари қидириб топиш орқали қўшилган қиймат яратиш имкониятларини кенгайтиришдир. Бу агросаноат мажмуаси иштирокчилари ўртасидаги ўзаро кооперациянинг самарали ташкил этилишига боғлиқдир.

Кооперациянинг самарадорлигини ошириш мақсадида ҳудудий кооперация турини ташкил этиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Ҳар бир минтақада бир нечта ҳудудий кооперацияларни ташкил этиш мумкин. Бу кооперация тури миллий ва минтақавий кооперацияларга нисбатан самарали бўлади деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистонда бозор муносабатларига ўтиш шароитида фермер хўжаликларининг ташкил топиши аграр ислохотларнинг асосий мазмунини ташкил этди. Фермер хўжаликларининг ташкил этилиши босқичма-босқич ва изчиллик асосида олиб борилади.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги экин майдонлари, хусусан, пахта экиладиган майдонларнинг қисқариб бориши, ички ва ташқи бозорларда пахта хомашёсига бўлган талабнинг тобора ортиб бориши шароитида ушбу маҳсулотни талаб даражасида ишлаб чиқариш учун янги технологияларни қўллаш тармоқни ривожлантириш, сарфланаётган ресурслар бирлиги ҳисобига олинаётган маҳсулот миқдорини кўпайтириш, тармоқ самарадорлигини, пировард натижада эса пахта етиштирувчиларнинг моддий манфаатдорлигини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 1992. – 46 б.
2. Ўзбекистон Республикаси "Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик тўғрисида"ги қонуни. – Т.: Ўзбекистон, 1992. – Б. 12.
3. **Каримов И.А.** Ўзбекистон – ўз янгиланиш ва тараққиёт йўли. – Т.: Ўзбекистон, 1992. – Б. 17-18.
4. **Каримов И.А.** Бош мақсадимиз – мамлакатни модернизация қилиш ва кенг миқёсли ислохотлар йўлини қатъият билан давом эттиришдир. – Т.: Ўзбекистон, 2013. – Б. 56-57.
5. **Каримов И.А.** Фермер хўжаликларини қайта ташкил этиш ва уларнинг ер майдонларини оптималлаштиришда қонунчиликка риоя этиш чора-тадбирлари тўғрисида /Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – Тошкент. 2011. № 16. 25 апрел. – 18-20 б.
6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг мамлакатимизни 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси //“Халқ сўзи” газетаси, 2016 йил, 15 январь.
7. **Уразов Н.З.** Кооперация независимого Узбекистана. – Т.: Адолат, 1993. – С. 19-21
8. **Эргашходжаева Ш.Д.** Бозор рақобати шароитида қишлоқ жойларида кооперацияни ривожлантиришнинг маркетинг стратегияси. Иқтисод фанлари доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. – Т.: ТДИУ, 2007. – 49 б.